

Forløbsbeskrivelse

Beskrivelsen er henvendt til dig som lærer, der gerne vil lave tilsvarende forløb, men ikke har mulighed for at indgå i et samarbejde med et museum.

Du kan tage forløbet og bruge det, som det er. Du kan også hente inspiration fra dets faglige fokuspunkter, øvelser og opbygning.

Beskrivelsen giver dig som lærer et indblik i forløbets struktur samt aktiviteterne knyttet til de enkelte dele af de processer, som eleverne skal igennem.

Målet med forløbet er, at styrke elevernes brug af genstande som kilder til historien og opnå forståelse for konstruktionen af historiske fortællinger med inddragelse af innovationsfaglige overvejelser og processer.

En præmis for det beskrevne forløb har været at få erfaringer med, hvordan historien gøres relevant og vedkommende for eleverne. Derfor har arbejdet taget afsæt i egne medbragte genstande, som de på forskellige måder har en tilknytning til.

Såfremt du ønsker at lade elevernes formidlingsprojekter tage afsæt i museumsgenstande, kan du aflægge dit lokale museum et besøg, og bruge dets udstillinger.

I beskrivelsen vil der blive henvist til en række film, der har til hensigt at understøtte din forberedelse til forløbet. Man kan også udvælge enkelte af dem og lade dem indgå direkte i elevaktiviteterne.

Filmene finder du under menupunktet *Film*.

Fag:

- Historie
- Innovation og entreprenørskab

Kompetenceområder for historie:

- Kildearbejde
- Historiebrug

Kompetenceområder for innovation og entreprenørskab:

- Handlingsdimensionen
- Kreativitetsdimensionen

Forløbet understøtter følgende læringsmål:

- Eleverne kan analysere og inddrage genstande som kilder til historien
- Eleverne kan reflektere over konstruktion og brug af historiske fortællinger
- Eleverne har indsigt i både at være historieskabte og historieskabende individer
- Eleverne kan udvikle og kommunikere om formidlingsformater

- Eleverne kan reflektere over de processer, de har været involveret i ved at vælge og udvikle et formidlingsformat

Fase 1: Forberedelse: Introduktion til forløbet

Lektion 1: Find en genstand!

Den første undervisningslektion skal eleverne introduceres for den forberedelse, de skal gøre hjemme.

Eleverne skal udvælge en genstand, som de har en relation til. Dette gør de via en genstandsanalyse. Genstandsanalysen indeholder en række fundkriterier, som genstandene skal udvælges efter. Man kan finde genstandsanalysen under *Elevmateriale*.

Som lærer skal man være opmærksom på:

- At forklare opgaven til eleverne, men balancere det i forhold til en forklaring på, hvorfor de skal udføre den. Der er en pointe i, at lade eleverne fokusere på det at udvælge genstanden uden at tænke på de næste dele af processen.
- At man sørger for at give eleven nogle dage eller en uge til at finde genstanden.

Lektion 2 og 3: Hvad laver man på et museum, og hvad er en genstand?

Eleverne skal efter dagen:

- Have indblik i, hvad man laver på museum
- Forståelse af genstandsbegrebet.

Eleverne skal på dagen have deres egne udvalgte genstande med.

- Forberedelse: Se filmene *Hvad laver man på et museum*, og *Hvad er en genstand?*

Hér kan du finde inspiration til, hvordan man kan have en dialog med eleverne om, hvad et museum er, og hvad arkæologerne på museet, laver. Du kan også lade eleverne se de to film, og springe til spørgsmålene i *øvelsen: Museets rolle*.

Undervisningsstruktur:

Introduktion af målet med dagens undervisning. Her kan du/l med fordel indlede med at tegne FEFAF-modellen på tavlen. Eleverne får således indledningsvis et indblik i hvilke processer, de skal igennem.

FEFAF-modellen finder du under *Elevmateriale*.

- *Øvelse: Museets rolle*

Øvelsen har til hensigt at få en indsigt i, hvad eleverne tænker om, hvad museerne gør og skal gøre, og hvad de mennesker, der arbejder på museerne, laver.

Eleverne skal i parvis svare på følgende spørgsmål. De får 3 minutter:

- Hvad tror I, man laver på et museum?
- Hvorfor tror I, vi har museer?

Der samles op i fællesskab på klassen. Dialogen med eleverne leder over i den del af museumsarbejdet, der omhandler museumsgenstande, *hvad* det er, og *hvordan* vi bruger dem i arbejdet.

- Oplæg og dialog: Hvad er en genstand? Og hvad kan den bruges til?
Hér kan man eksemplificere med forskellige genstande fra forskellige perioder f.eks. moderne genstande som eleverne kan identificere sig med eksempelvis mobiltelefoner mv. samt genstande, af ældre dato, som du for eksempel har fundet i en genbrugsbutik. Understreg for eleverne, at der ikke er tale om museumsgenstande.
Det kan også være, at du finder billeder af museumsgenstande, som du bruger som eksempel.

Opsummering: en genstand er kendetegnet ved

- At den er menneskeligt forarbejdet
- At den har en funktion
- At den har en historik
- Kan sættes i meningskabende sammenhæng

- Eleverne præsenterer deres medbragte genstande:
Afhængig af tiden kan eleverne præsentere deres genstande i par eller fælles for hinanden. Styrken ved at præsentere det for hele klassen er, at du som lærer kan stille opklarende spørgsmål til elevernes valg af genstandene.
- Opsamling:
Som afslutning samles der op på følgende:
 - Hvad er en genstand
 - Hvad skal der foregå i næste undervisningslektion. Tag gerne afsæt i FEFAF-modellen.

Som lærer skal man være opmærksom på:

- At holde forløbets struktur og klart kommunikere målet med dagen i forhold til det samlede forløb.
- Præcisér dine forklaringer, så de er fokuseret på elevernes kommende arbejde.

Fase 2: Forberedelse: Indblik i museernes arbejde!

Lektion 4-6: Museumsarbejdet!

Denne del af forløbet kan du med fordel afholde over flere dage. Undervisningen er delt op i tre områder. I den første del skal eleverne fortsætte med at udforske genstandene. I den anden del skal eleverne fokusere på, hvordan museet formidler genstanden og sætter dem ind i nogle rammefortællinger. Der tages afsæt i udstillingsmediet, men man kan sagtens anvende andre formidlingsformer. I den tredje del bliver elevernes arbejde igangsat.

Aktiviteterne i denne del af forløbet kan du med fordel sætte sammen som du vil i forhold til, om du har mulighed for, at besøge dit lokale museum på egen hånd.

Del 1: Det videre arbejde med genstande

Eleverne skal efter denne del:

- Kunne afkode genstande med fokus på form og materialitet
- Kunne reflektere over, hvor man kan finde information om genstandene

- Forberedelse: Se filmene *Hvordan arbejder arkæologer?* og *Eleverne arbejder med egne genstande*

Undervisningsstruktur:

- Introduktion af dagens proces ved hjælp af FEFAF-modellen samt repetition af, hvad der kendetegner en genstand.
- *Gruppearbejde: At arbejde med genstande.*
Eleverne er inddelt i fem grupper og hver gruppe skal arbejde med en museumsgenstand.
Da du ikke har museumsgenstande til rådighed kan du lade eleverne se filmene: *Hvordan arbejder arkæologer?*, *Eleverne arbejder med museumsgenstande* og *Eleverne arbejder med egne genstande*.
 - 1) Lad eleverne arbejde med genstande som du for eksempel har fundet i en genbrugsbutik.
 - 2) Tag eleverne med på det lokale museum, hvor de i grupper arbejder med en udvalgt genstand i udstillingen. Vær opmærksom på, at eleverne ikke får genstandene i hænderne og ofte kan læse sig til svarerne.

Det anbefales at man ikke er mere end fire elever i gruppen. Eleverne skal ud fra følgende spørgsmål undersøge genstanden. De får 10 minutter.

- Hvad er genstanden lavet af?
- Hvor gammel er genstanden?
- Hvor kan man søge om information om genstanden?
- Hvad har genstande været brugt til?

De genstande eleverne får at arbejde med kan være valgt ud fra, at de repræsenterer forskellige perioder, er lavet af forskelligt materiale eller deres brugsanvendelse.

Opsummering: Arkæologens analyse af genstanden

Hvor finder man viden om genstanden:

- Naturvidenskabelige metoder
- Bøger og opslagsværker
- Internettet
- Netværk af fagfolk og eksperter

Sådan undersøger du genstanden:

- Prøv at beskrive din genstand, tænk gerne over form og materialitet – hvad fortæller det dig?

Opmærksomhedspunkter

- Vær bevidst om hvor du finder dine oplysninger
- Reflektér over i hvilke sammenhænge du bruger informationerne

- *Aktivitet: Den kritiske ven!*

Se under *Elevmateriale*, hvor du finder opgaven. Den har til hensigt at kvalificere bestemmelsen af elevernes egne genstande herunder med fokus på, hvor de har deres information om genstanden fra f.eks. bøger, intranettet eller nulevende kilder som deres forældre eller bedsteforældre.

- Eleverne skal finde sammen i makkerpar.
- Den ene skal ud fra spørgsmålene i *Den kritiske ven!* fortælle om sin genstand. Den anden elev lytter og stiller opklarende spørgsmål til elevens præsentation af genstanden. Efter 5 minutter bytter de.

Del 2: Formidling af genstandene

Fra at have arbejdet med, hvad en genstand er, hvor den er fundet og hvad den er blevet brugt til, springer forløbet til, at lade eleverne arbejde med, hvordan Vikingskibsmuseet vælger at bruge udvalgte genstande i udstillingssammenhænge. Eleverne skal i en række øvelser forholde sig til en udstilling som publikum og dernæst høre om tankerne bag selvsamme udstilling. Tanken er, at de skal stille skarpt på modtager- og afsenderforhold i en formidlingssituation.

- Forberedelse: Se filmen *Hvordan formidler man en genstand?*

Eleverne skal efter denne del:

- Kunne reflektere over modtager- og afsenderforhold
- Kunne gengive eksempler på:
 - Arbejde med målsætninger for udstillinger
 - Valg og brug af genstande i en udstilling
 - Valg af formidlingsformer

Undervisningsstruktur:

- *Anmeld en udstilling!*

Du kan vælge at løse opgaven på to måder:

- 1) Besøg dit lokale museum og lad eleverne anmelde en af udstillingerne. Eleverne får udleveret notatpapiret *Anmeld en udstilling!* Det ligger under *Elevmaterialer*. De får 10 minutter til opgaven.

Tilbage på skolen skal de arbejde med refleksioner om gode udstillinger med afsæt i deres anmeldelse.

- *Aktivitet: At lave en udstilling!*
Lad eleverne se filmen *Hvordan formidler man en genstand?* Eleverne får notatpapiret *Udstilling som formidlingsform*, og skal udfylde den, imens de ser filmen.
De får 15 minutter til opgaven.
 - Lad eleverne arbejde i grupper af mindst 4 personer. Lad dem sammenligne den udstilling de har anmeldt med filmens information om formidlingsarbejdet.
De får 15 minutter til opgaven.
 - Lav en fælles opsamling
Varighed ca. 5 minutter.
- 2) Har du ikke mulighed for at tage på et museum, kan du med afsæt i filmen *Hvordan formidler man en genstand?* have en dialog med eleverne om, hvad de tænker en god udstilling er i forhold til emne, brug af genstande og valg af formidlingsformer.
Lad dem arbejde i grupper med spørgsmålene eller tag den fælles i klassen.

Del 3: Rammesætning af elevernes kommende arbejde

Eleverne skal efter denne del af undervisningen:

- Kunne argumentere for inddeling af genstande i overordnede grupperinger
- Kunne forklare hensigten med opgaven
- Kunne forklare om projektets forskellige delelementer

- Forberedelse:
Se filmen *Elevernes formidlingsformater*. De ligger under *Inspiration*.
Se filmen *Eleverne arbejder med egne genstande*. Den ligger under *Elevmaterialer*.

Her kan I få en ide om, hvilke fortællinger eleverne har valgt i forbindelse med deres genstande og de overvejelser de har gjort i forbindelse med de formidlingsudtryk, de har valgt.

Det er vigtigt, at gennemgangen bliver grundig og fokuseret på, at eleverne skal kunne reflektere over de processer, som de har været deltagende i fra opgaven bliver sat i gang til de præsenterer de(n) fortællingssammenhænge og formidlingsformer, de har integreret deres genstande i.

Undervisningsstruktur:

- Lav en opsamling på dagens to første dele; bestemmelse af genstande samt formidling af genstande.
- *Aktivitet: Tematisering af elevernes medbragte genstande*
 - Eleverne skal i hver af de fem grupper kategorisere/inddele alle genstandene eleverne hver især har medbragt under overskrifter, som eleverne finder relevante. De får 10 minutter til opgaven.
 - De fem gruppers inddeling samles sammen af læreren.
 - Når grupperne holder pause skaber du et overblik over de forskellige forslag. Der vil formentlig være nogle tematiseringer, der er gennemgående for alle grupper. Lav de endelige tematiseringer ud fra:
 - At der maksimum må være fem elever i en gruppe
 - At sammensætningen af og overskriften for de enkelte inddelinger leder mod nogle fortællinger, som både kan anspore til konkrete idégenereringer til fortællinger, som genstandene kan indgå i. Det kan for eksempel være overskrifter som hverdagsliv, redskaber og religion.
 - Eleverne fordeler sig i de grupper, deres genstande er fordelt i.
- Eleverne skal præsenteres for deres formidlingsopgave. Tag afsæt i *Procesdokument*, som du finder under *Elevmateriale*. Med afsæt i den bliver den kommende proces skitseret.
- Eleverne bliver præsenteret for deres formidlingsopgaver. Se under *Elevmateriale*. Her finder du også
 - *Formidlingsopgave*
 - *Gode råd til udvikling af formidlingsformater*
 - *Brainstorm på ideer*

Vær tydelig om rammerne for opgaven. Dem finder du i dokumentet *Formidlingsopgave*

- *Aktivitet: Brainstorm – hvilke(n) fortælling(er) skal vi vælge?*

Øvelsen har til hensigt at igangsætte elevernes brainstorm over, hvilke fortællinger, de ønsker at arbejde med i forbindelse med genstandene.

Understreg for eleverne, at genstandene kan understøtte en fortælling eller en fortælling kan udgå fra genstanden. Uddyb at genstandens sammenhæng i relation til den historie museerne formidler ikke er givet på forhånd. Det er et spørgsmål om indholdsmæssige til- og fravalg og brug af formidlingsgreb afhængig af den vinkel på historien, man ønsker at formidle. Eleverne får 10- 15 minutter til opgaven.

 - Udlevér *Brainstorm på ideer* til de enkelte grupper. Den finder du under *Elevaktiviteter*.
 - Understreg for eleverne, at de blot skal brainstorme på ideer til fortællinger, hvor en eller flere af genstandene skal inddrages

- Dagen afsluttes med at samle op på den opgave, som eleverne har fået stillet. Nogle er færdige med deres brainstormproces, andre er stadig i gang. Derfor afhænger arbejdet med projektet næste undervisningsgang, hvor styret I vælger, at processen skal være.

Som lærer skal man være opmærksom på:

- At være tydelig omkring de punkter eleverne skal medtænke i deres proces
- At eleverne skal bruge og genbesøge de dokumenter, de har fået udleveret

Fase 3: Udarbejdelse af formidlingsprojekt

Lektion 7-11: Udviklingsfasen

I denne fase er omdrejningspunktet i gruppearbejdet at:

- Eleverne skal udvælge genstande og sætte dem ind i en indholdsmæssig ramme
- Eleverne skal udtænke og udarbejde et formidlingsformat inden for opgavens givne rammer.

De innovationsfaglige elementer er centreret om elevernes proces og evner til at *organisere, kommunikere og samarbejde* om at skabe et formidlingsformat på baggrund af de udvalgte genstande. Såfremt man ville styrke det skabende innovationselement i denne del af forløbet kan eleverne for eksempel trykprøve idéerne hos den målgruppe, de skal formidle til.

Elevernes arbejde er således særligt fokuseret mod projektprocessen, hvilket kan tilgås på to forskellige måder. I dette undervisningsforløb er tilgang A valgt.

Tilgang A:

Denne tilgang vægter at give eleverne frie rammer til selv at styre procesarbejdet mod det formidlingsformat, der skal udvikles. Formidlingsformatet er delvist frit defineret, men der er imidlertid nogle rammer, som de skal arbejde indenfor for eksempelvis en prædefineret målgruppe, krav til præsentation, herunder elevernes refleksioner om udviklingsprocessen og at kunne argumentere for til- og fravalg.

Der er tale om et bevidst valg, at eleverne har en eksplorativ tilgang til processen, der bygger på antagelsen om, at det er elevernes "frie" arbejde, der udvikler og træner metodisk og procesorienterede værktøjer.

Udfordringen kan være, at rammerne er for frie, og de ikke kan strukturere og disponere deres tid. Derfor skal læreren være meget skarp på at afkode dynamikken i gruppearbejdet og de problemstillinger, eleverne måtte sidde med for at kunne hjælpe dem.

Tilgang B:

Eleverne bliver bekendt med og bruger de redskaber og øvelser, der hører med til at arbejde procesorienteret i forbindelse med innovation. Der findes en række modeller. Fælles for dem alle er, at de eksplicit definerer forskellige dele af en proces, som eleverne skal deltage i, til de står med et færdigt formidlingsformat.

Nogle af disse modeller er orienteret mod at udvikle produkter, hvor andre er mere orienteret mod - via en række værktøjer - at træne elevernes bevidsthed og refleksion om, hvor de er i udviklingsprocessen, og hvor de skal hen.

Udfordringen med denne tilgang kan være, at processen bliver for styret og den således ikke levner plads til egentlige innovative tanker og løsninger og dermed styrkelsen af elevernes måde at arbejde med at genere nye idéer og arbejde procesorienteret.

På www.emu.dk kan du finde forskellige måder at arbejde med innovation. Du kan også se under *Inspiration*, hvor du kan finde links til innovationsmodeller, som du kan bruge.

Som lærer skal du være opmærksom på:

- At identificere gruppens udfordringer.
- Gentage de rammebetingelser eleverne skal arbejde indenfor herunder at:
 - Eleverne skal tænke i formidlingsformater og fortællinger, der appellerer til målgruppen
 - Eleverne skal skrive proces-logbog, så de får dokumenteret deres til- og fravalg.
- At stille opklarende spørgsmål til deres arbejde, så de få et reflekterende fokus på de til- og fravalg, de har foretaget.

Fase 4: Fernisering

Lektion 12-14: Fernisering

Ferniseringen foregår på skolen. Der skal være klare praktiske rammer for elevernes præsentationer af formidlingsformaterne.

I fase 3 har eleverne arbejdet med, hvordan de vil præsentere deres formater. De skal ikke lave egentlige præsentationer, men kunne indgå i dialog om deres arbejde.

Se under *Inspiration*. Her kan du finde *Refleksionsspørgsmål til fernisering*, der kan bruges som et hjælpeværktøj til de overvejelser som eleverne skal have med i præsentationen af deres formidlingsformater.